

**Kartläggning av städbranschen 2014/2015
med fokus på obeskattad arbetskraft**

En ren städbransch?

Dnr 410-546314-15/123

Innehållsförteckning

1	Uppdraget	3
1.1	Syfte och avgränsningar	3
2	Utgångspunkter	3
2.1	Svartarbete allmänt	3
2.2	Svartarbete i städbranschen	4
3	Urval och genomförande	5
4	Resultat – fel och fusk i städbranschen	6
4.1	Vit lön blir svart / falska kontrolluppgifter	6
4.2	Underentreprenörskedjor	8
4.3	Falska underentreprenörskedjor	9
4.4	Oredovisade intäkter (krympning)	10
4.5	Kedjekonkurser	11
4.6	Ej bokförda bidrag från Arbetsförmedlingen	11
4.7	Privata kostnader	12
4.8	Övriga feltyper	12
4.9	Tecken på misstänkt människohandel	13
5	Resultat	13
5.1	Beloppsmässigt resultat	13
5.2	Betalningsperspektivet	13
5.3	Brottsanmälningar	14
6	Skatteverkets kontrollmöjligheter av svart arbetskraft och annat skattefusk	14
7	Slutsatser	15
8	Möjliga åtgärder för att minska fel och fusk i städbranschen	17
8.1	Månadsvis arbetsgivarredovisning på individnivå	17
8.2	Skärpning av bokföringslagen	17
8.3	Skärpning av uppdragsgivarens ansvar	18
8.4	Ändrade sekretessregler mellan myndigheter	18
8.5	Konsumentpåtryckningar (ej regelförändring)	18
9	Källförteckning	19
	Bilaga 1 – Det stora välskötta bolaget med underentreprenörer	20
	Bilaga 2 – Bolaget med mycket omfattande fel och fusk	21
	Bilaga 3 – Misstanke om papperslösa städare	22
	Bilaga 4 – Kedjekonkurser som modus under femton års tid	23
	Bilaga 5 – Bolag med falska underentreprenörer	24

1 Uppdraget

1.1 Syfte och avgränsningar

Uppdraget innebar initialt att utifrån två större butikskedjor och en hotellkedja samt fem större livsmedelsföretag i Södra regionen.

- utreda nedåt i entreprenörskedjan för att se när risken för obeskattad arbetskraft för lokalstädning uppstår,
- analysera och identifiera kännetecknen för att i ett tidigt skede hitta riskföretag och metoder för tidiga åtgärder,
- ta fram – om behov finns – ytterligare stöd och metodik för utredningar inom städbranschen.

Eventuella skillnader i risker för de olika företagskedjorna skulle noteras och upptäckt av människohandelsliknande förhållande rapporteras vidare till utsedd kontaktperson.

Efter revision av två företag som inte innebar några skattemässiga justeringar och där fel i skatteredovisningen inte kunde hittas, ändrades dock inriktningen så att revisionsförordnande endast togs ut vid misstanke om fel eller fusk.

Fokus har varit att utreda eventuell obeskattad arbetskraft.

2 Utgångspunkter

2.1 Svartarbete allmänt

Det finns ett antal olika sätt att undanhålla inkomster från beskattning beroende på om man är företagare eller löntagare. I Skatteverkets Rapport 2007:1 illustrerar nedanstående tabell schematiskt de olika formerna av svarta arbetsinkomster. De mörkgrå fälten är de dolda inkomsterna som allmänheten främst förknippar med svartarbete.

Svart arbete	Transaktionen ej bokförd i räkenskaperna	Utgiften är kostnadsförd i räkenskaperna
Löntagare/lön	Oredovisad lön	Arbetsgivaren betalar anställdas privata utgifter. Redovisas inte som löneförmån
Näringsidkare/ företagarinkomst	Oredovisad arbetsersättning	Näringsverksamhetens resultat belastas med privata utgifter
	Oredovisad varuförsäljning	Varuuttag, resor eller utnyttjande av arbetskraft, maskiner för privat bruk redovisas inte som uttag ur näringsverksamheten

En härva med svart arbetskraft är beroende av tre saker för att ha möjlighet att lyckas; någon som *beställer arbete*, någon som *utför arbetet eller tillhandahåller arbetskraften* samt någon som *maskerar pengar* som krävs för att avlöna den svarta arbetskraften.

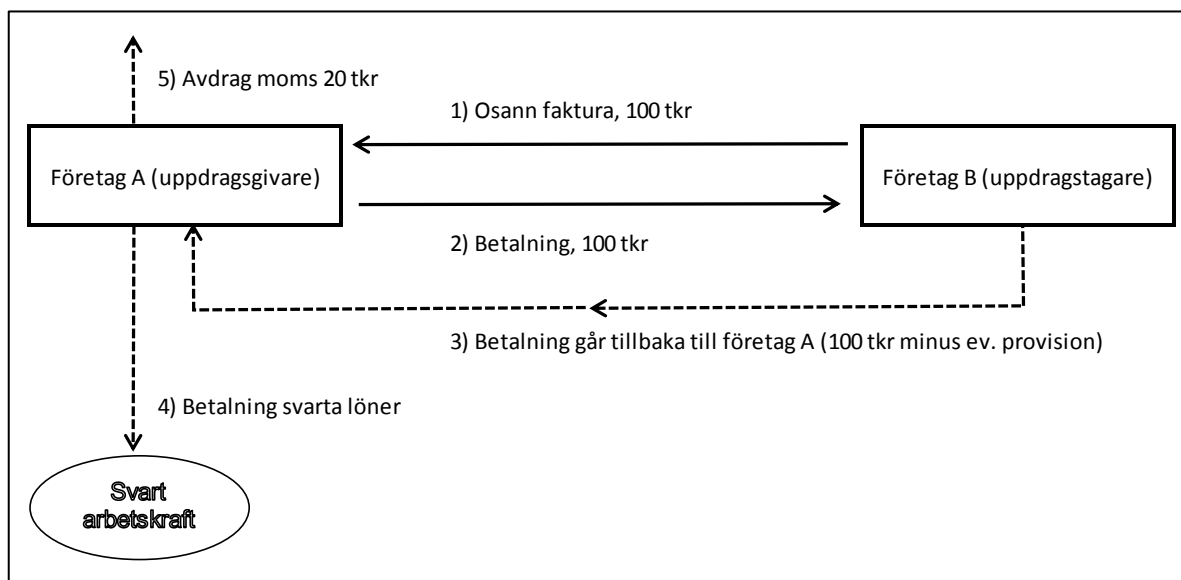
För att företagen skall få tillgång till kontanta medel för att avlöna den svarta arbetskraften krävs det antingen *oredovisade intäkter* eller *osanna fakturor*.

Oredovisade intäkter innebär att företaget inte redovisar alla intäkter och således minskar sina omsättningsciffror, vilket ger utrymme att betala ut kontanta svarta löner (krympning).

Osanna fakturor innebär att företaget använder sig av oriktiga fakturor i sin bokföring. Det handlar om att *frigöra kapital genom att bokföra utgifter som företaget inte haft*. Ett typiskt genomförande kan gå till på följande sätt:

1. Företag A behöver frigöra kontanter för att betala svart arbetskraft. Företag B utfärdar en osann faktura på till exempel 100 000 kronor utställt på företag A.
2. Företag A betalar den osanna fakturan på 100 000 kronor inklusive moms till företag B.
3. Företag A får därefter tillbaka beloppet (minus en viss ersättning) i kontanta medel.
4. Företag A kan nu betala svarta löner med dessa kontanter. Företaget har dessutom möjlighet att göra avdrag för momsen.
5. Företag A tar upp den osanna fakturan i sin bokföring som ett avdrag för en kostnad. På så sätt minskas det eventuellt överskottet som ska beskattas.

Företag B drivs av en målvakt och redovisar varken skatt eller avgifter.

2.2 Svartarbete i städbranschen

Tidigare kartläggningar av städbranschen visar att svartarbete inom städbranschen motsvarar cirka 10 % av branschens omsättning på totalt ca 20 miljarder, d v s cirka 2 miljarder kronor (källa: Rapport *En renare städbransch*, Almegas Serviceentreprenörerna, maj 2011).

Almegas rapport visar att städbranschen är särskilt utsatt vad gäller incitament att undanhålla inkomster. En stor del av omsättningen i branschen utgörs av större upphandlingar där lägsta pris är avgörande. Städföretagens kostnader utgörs nästan helt av personalkostnader. Städbranschen karaktäriseras, enligt rapporten, av att seriösa företag slås ut på grund av osund konkurrens, människor utnyttjas och inkomster undanhålls beskattning. Risken att avslöjas är låg och städbranschen har blivit en lukrativ bransch för oseriösa företag. Inte sällan står grovt kriminella ligor bakom svartarbetet i branschen. Ett vanligt sätt att dölja svart arbetskraft är att använda sig av osanna fakturor för att undvika beskattning.

Seriösa företag upplever att det i många fall är omöjligt att erbjuda de låga priser som krävs för att vinna upphandlingar. Detta medför att de seriösa företagen har svårt att klara konkurrensen, vilket bekräftas av att konkursfrekvensen är dubbelt så hög som i andra branscher.

Redan för några år uppmärksammades att många papperslösa invandrare används som städare och att de utnyttjas på ett sätt som skulle vara otänkbart i kollektivanslutna företag.

Enligt rapporten från Almega Serviceentreprenörerna ger en kontroll av företagets arbetskraftskostnad i förhållande till omsättningen en indikation på hur utbrett användandet av underentreprenörer är i företaget. Inom städbranschen ligger arbetskraftskostnaden på cirka 75 % av omsättningen i ett företag som använder egen anställd personal. Ju lägre procentsats desto större andel av arbetet utförs av underentreprenörer.

Enligt Gesa Markusson som varit ombudsman på Fastighetsanställdas Förbund i över tjugo år finns det branschtypiska sätt att fuska. Varningssignaler inom branschen är att en stor del av omsättningen går till underentreprenörer (normalt är ca 8 - 10 %). Vidare är det branschtypiskt att städmaterial uppgår till ca 3 - 5% av omsättningen och att personalkostnader utgör 65 - 70% av omsättningen. Avvikelser indikerar fusk.

Vid Skatteverkets granskning av olika oseriösa företag har konstaterats att upplägg som används av dessa företag är användning av osanna fakturor från ett faktureringsbolag som sägs tillhandahålla arbetskraft, företag som ställer ut fakturor från olika företag med liknande logotype där vissa företag är helsvarta, företag som systematiskt sätter bolag i konkurs (kedjekonkurser) samt bolagsplundringar och fusk med anställdas löner.

Slutligen är det enligt Markusson vanligt att städbolag tar in personal från länder utanför EU. De som kommer hit lånar pengar till resan och de vågar inte klaga hos den svenske arbetsgivaren då de antingen uppehåller sig i Sverige illegalt eller riskerar utvisning om blir av med jobbet. Att komma hem till skulder man inte kan betala kan vara farligt.

3 Urval och genomförande

Urvalet har omfattat större städföretag som är leverantörer till två utvalda hotell- och detaljhandelskedjor samt två större livsmedelsbutiker inom en större butikskedja.

Några objekt tillhandahölls av insatsens urvals- och analysgrupp (URAN). Initialt var tanken att samtliga objekt skulle tillhandahållas av URAN och granskas oavsett om någon skatteingång fanns eller ej. Efter revision av två företag som inte innebar några skattemässiga justeringar och där fel i skatteredovisningen inte kunde hittas, ändrades dock inriktningen så att objekten förgranskades och revisionsförordnade togs ut endast vid misstanke om fel eller fusk. Uppdraget *En ren städbransch?* benämns framöver i rapporten som städprojektet.

Hänsyn har tagits till inkomna tips, såväl från branschen som anonyma tips via Skatteverkets tipshantering (TASS).

Cirka 50 städbolag har förgranskats och av dessa har 26 städbolag utretts vidare. 24 företag har reviderats och ytterligare 2 städföretag har granskats via skrivbordet. 4 av utredningarna ledde inte till några skattemässiga justeringar. Utredningarna har genomförts från maj 2014 – sommaren 2015.

Bolagen varierade i storlek med omsättning från ca 1 miljon kronor till 50 miljoner kronor och har haft säte främst i Stockholmsområdet och i södra Sverige.

Revisorerna har ombetts lägga stor vikt vid *avstämningen mellan tidssedlar och löneavtal gentemot kundavtal och utfakturerade timmar* i ett försök att fastställa om obeskattad arbetskraft kan misstänkas. Revisorerna har också besvarat ett frågeformulär med fokus på att visa hur avstämningen mellan utfakturerade timmar och lönetimmar genomförts.

Skatteverket har deltagit i möte på *Fastighetsanställdas förbund*, haft löpande avstämningar med insatsens urvalsgrupp och varit på besök tillsammans med företrädare för insatsen *Förebygga Ekonomisk Brottslighet (FEB)* hos två större städbolag som är leverantörer till Skatteverket.

4 Resultat – fel och fusk i städbranschen

Ett antal olika fel har uppmärksammats i utredningarna. Genomgången i detta avsnitt fokuserar på en bakgrundsbeskrivning till felen, hur felen upptäckts samt deras påverkan. För att återkoppla till Skatteverkets tabell över olika former av svarta arbetsinkomster (se avsnitt 2.1) kan konstateras att samtliga varianter förekommit.

4.1 Vit lön blir svart / falska kontrolluppgifter

I ett antal revisioner har uppmärksammats att lön betalats ut till företagsledaren och att denne i sin tur använt dessa medel för att betala ytterligare personer. Den lön som betalas till företagsledaren betalar bolaget arbetsavgifter och drar av skatt för.

I typiska fall med falska kontrolluppgifter (KU) redovisar bolag löner i skattedeklarationer men betalar medvetet inte in varken arbetsgivaravgifter eller innehållen skatt. I de fall skatteverket inte upptäcker den falska KU tillgodoräknas lön och den avdragna skatten personen som därigenom skapar sig en fasad med en inkomst.

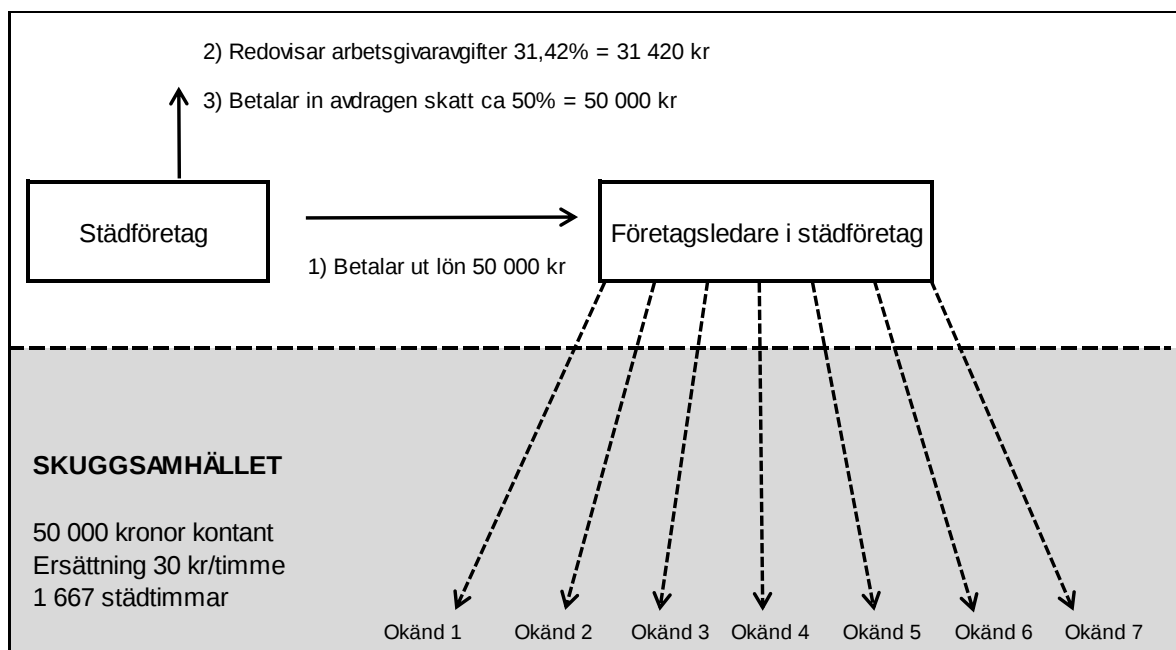
I vissa fall kan även en överskjutande skatt betalas ut. Inkomsten i sig kan sedan användas som underlag för att få tillgång till utbetalningar från välfärdssystemen. Vidare ger en hög inkomst en bättre kreditvärdighet vilket underlättar att lån beviljas.

Den här typen av skatteundandragande med falska kontrolluppgifter har varit i fokus inom insatsen GEB de senaste åren och i två omgångar har avsatt kontrolltid fördubblats för att Skatteverkets resurs ska räcka till

Det som uppmärksammats i städrevisionerna skiljer sig dock på några avgörande punkter från traditionella upplägg med falska kontrolluppgifter.

- Bolagen betalar in såväl arbetsgivaravgifter som avdragen skatt
- I steg två tar företagsledaren sina beskattade pengar och betalar ut svart ersättning till ett antal okända personer. *Vita pengar omvandlas till svarta löner.* I en av revisionerna har företagsledaren själv uppgivit att han ringer en kontaktperson och säger till denne att "*jobbet är vårt tiotusen kronor*" varpå kontaktpersonen fördelar ut arbetsuppgifterna och därefter ersättningen.

Enligt samstämnda uppgifter i ett flertal tidningsartiklar publicerade 2015 uppgår ersättningen till en papperslös städare till mellan 20 och 40 kronor per timme. Beloppet bekräftas även av Almegas rapport och av företrädare från branschen. I exemplen i detta avsnitt har beloppet 30 kronor per timme använts för att åskådliggöra upplägget och tydliggöra de ekonomiska konsekvenserna.

I exemplet ovan frigör städföretaget 50 000 kronor (nettolön, se uträkning i exempel 2 på nästa sida) för utbetalning av löner till okända personer i steg 1 genom att betala ut summan till företagsledaren som lön. Denne tar ut pengarna kontant och betalar okända personer. Dessa kan exv vara papperslösa personer som vistas i landet.

Därefter redovisar och betalar bolaget arbetsgivaravgifter och avdragen skatt för företagsledaren (steg 2 och 3). Kontrolluppgift och lönespecifikationer stämmer. En kontroll av företagets bankkonto stämmer också – pengarna har betalats ut till företagsledaren.

Strikt skattemässigt är detta ett nollsummespel eller ett modus som är till nackdel för bolaget.

- Sannolikt skulle bolagets totala arbetsgivaravgifter bli lägre då en stor del av personalen skulle omfattas av reglerna för reducerade arbetsgivaravgifter. År 2012 uppgick fulla arbetsgivaravgifter till 31,42 % för arbetstagare födda 1947 - 1985 medan arbetsgivaravgift för födda 1986 och senare uppgick till 15,49 %. På en lönesumma på 100 000 kr är skillnaden 15 930 kronor
- Vidare gör en inkomst på 100 000 kr extra att företagsledaren kan hamna över brytpunkten för statlig inkomstskatt vilket innebär ett högre skatteuttag (år 2012 var den nedre brytpunkten för statlig inkomstskatt 414 000 kr [20%] och den övre 587 200 kr [25%]). I exemplet på nästa sida har skattesatsen 30 % använts för skatt under skiktgränsen (kommunalskatt) medan 50 % använts för skatt över skiktgränsen. Inkomsten medger även en möjlighet till större utdelning från företaget till en lägre beskattning (20 %).
- Det är vidare möjligt att få bidrag från Arbetsförmedlingen (se även avsnitt 4.5 Ej bokförda bidrag från Arbetsförmedlingen). Bidraget för exempelvis nystartsjobb uppgår till 63% av lönen vid anställning av en person som har varit utan arbete en längre tid.

Enligt Fastighetsanställdas förbund uppgår lägsta lönen för en städare till cirka 160 kronor per timme inkl. semesterlön och sociala avgifter.

Kalkylen på nästa sida visar att ett företags totala kostnad för obeskattad arbetskraft som ersätts med 30 kronor per timme uppgår till mellan 56 – 79 kronor. Detta innebär att det som mest är tre gånger billigare (56 kronor jämfört med 160 kronor) att via vita löneutbetalningar till företagsledningen betala ut svarta löner till illegala migranter.

Även om företagsledaren genom ett ytterligare löneuttag hamnar över skiktgränsen för statlig inkomstskatt är det ändå halva kostnaden för företaget (79 kronor jämfört med 160 kronor).

Kalkyl - vit lön blir svart	Exempel 1 *	Exempel 2 **
Utbetald lön (brutto 100 000)	70 000	50 000
Sociala avgifter	31 420	31 420
Avdragen skatt	<u>30 000</u>	<u>50 000</u>
Kostnad totalt för städbolaget	131 420	131 420
Ersättning att betala ut svart	70 000	50 000
Antal timmar till kostnad 30 kr/h	2 333	1 667
Företagets kostnad		
per arbetad timme	56	79
* utbetald vit lön till person under skiktgränsen för statlig inkomstskatt		
** utbetald vit lön till person över skiktgränsen för statlig inkomstskatt		

Misstanken att dessa kontantuttag används för att avlöna arbetskraft från tredje land bekräftas bland annat av en artikelserie i Dagens Nyheter under maj 2015. En av artiklarna gäller en stor livsmedelsaffär inom en större butikskedja där personer från land utanför EU utfört städtjänster. Personerna har kopplingar till ett av städföretagen som reviderats i städprojektet. Ersättningen till dessa städare är 7 000 kronor i månaden och de arbetar veckans alla dagar, sex timmar per dag. Timersättningen understiger 40 kronor.

I det fallet hade städföretaget fuskat genom att redovisa lönen öppet på lönespecifikation och kontrolluppgifter. Fusket bestod i att arbetsgivaren medvetet angett ett lägre antal utförda städtimmar på lönespecifikationen. Öppen redovisning i bokföringen och kontoöverföringar förutsätter att arbetstagaren har ett samordningsnummer och ett arbetstillstånd, d v s uppehåller sig legalt i Sverige. Den här typen av fusk har inte upptäckts inom städprojektet även om misstanke funnits i flera fall. En anledning till misstanken är att företagen generellt haft undermåliga underlag i form av tidssedlar, kundavtal och lönespecifikationer m m vilket inneburit att det inte gått att stämma av arbetat antal timmar.

4.2 Underentreprenörskedjor

Uppdraget innebar, som tidigare nämnts, initialt att utifrån två större butikskedjor och en hotellkedja samt fem större företag inom livsmedelsbranschen utreda nedåt i kedjan för att se när risken för obeskattad arbetskraft för lokalstädning uppstår.

Dessa traditionella underentreprenörskedjor innebär att ju längre ner i entreprenaderna företagen finns desto större är risken att svart arbetskraft används. I mitten av entreprenadkedjan finns fakturaköpare som blandar svart och vit arbetskraft och ytterligare längre upp finns de helt vita företagen. Det är vanligt att det går från svart, till grått och sedan till vitt ju högre upp i entreprenadkedjan som företagen befinner sig.

Men det beror också på vilken bransch det handlar om. Är det en bransch där arbetsuppgifterna är mer heterogena, som t.ex. byggbranschen, så beror det på vilken gren det handlar om inom entreprenaden. Inom arbetsområden som kräver certifikat såsom el och VVS är risken betydligt mindre för svart arbetskraft. Risken är däremot större där certifikat inte behövs, t.ex. inom snickeri, rivning, ställningsarbeten och måleri.

Städbranschen kännetecknas av heterogena arbetsuppgifter varför hypotesen då städprojektet inleddes var att underentreprenörskedjor skulle vara frekventa inom städ.

Vidare har tidigare kartläggningar visat att företeelsen är mycket utbredd i branschen. Enligt Almega Serviceentreprenörernas rapport i maj 2011 använder sig närmare hälften av städföretagen av underentreprenörer och över fyra av tio företag arbetar själva som underentreprenörer.

Anmärkningsvärt är att en underentreprenörskedja enligt ovan modell endast påträffats i två av pilotutredningarna. I den ena utredningen var det helvita bolaget ett av de större som reviderades med en omsättning på närmare 50 miljoner kronor. Den revisionen följdes upp av ytterligare revisioner hos underentreprenörer (se bilaga 1 – Det stora välskötta bolaget med underentreprenörer). I det andra bolaget var omsättningen i bolaget överst i underentreprenörskedjan knappt 10 miljoner kronor och skatteundandragandet hos underentreprenören uppgick till ca 150 000 kronor.

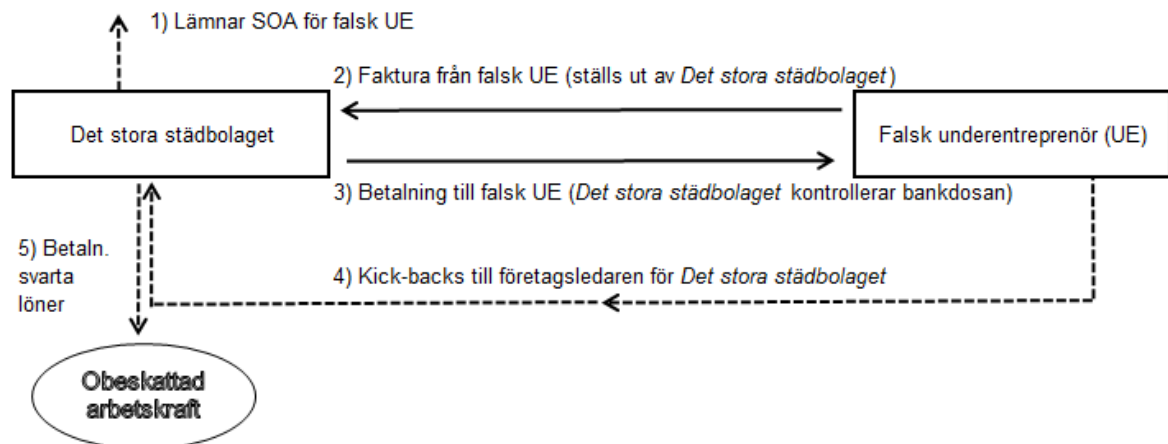
4.3 Falska underentreprenörskedjor

Detta modus är en variant av traditionella underentreprenörskedjor enligt avsnitt 4.2. Upplägget i sig är detsamma med till synes seriösa företag högst upp i kedjan och mindre seriösa företag längre ner.

Skillnaden när det gäller vad som i den här rapporten benämns som falska underentreprenörskedjor är att företagsledaren för städbolaget högst upp i kedjan både står för hela upplägget och styr det.

1. Företagsledaren för det stora städbolaget registrerar in enskilda firmor för sina anställdas räkning, upprättar en anmälan om företagsregistrering för deras räkning och skickar in skattedeklarationer.

2. Företagsledaren för det stora städbolaget upprättar fakturor för de falska underentreprenörernas (enskilda firmornas) räkning.
3. Fakturorna betalas till konto där de falska underentreprenörernas företrädare är kontohavare. Det är dock företagsledaren för det stora städbolaget som kontrollerar bankdosan.
4. Revisorerna har noterat att betalningar till de falska underentreprenörernas bankkonto i flera fall följts av återbetalningar till bankkontot som tillhör företagsledaren i det stora städbolaget.
5. Dessa pengar plockas ut och används för privat bruk eller för att avlöna svart arbetskraft. Ett exempel återfinns i bilaga 5 – Bolag med falska underentreprenörer.

Ovanstående upplägg har uppmärksammats i två av revisionerna och ett flertal personer har drabbats. Gemensamt för de falska underentreprenörerna är att de inte har vistats i Sverige särskilt länge. De påstådda underentreprenörerna har i kontakt med skatterevisorerna uppgett att de inte vetat om att de är registrerade näringsidkare och att de blivit lurade.

I en av revisionerna har företagsledaren för städbolaget högst upp i kedjan under revisionens gång själv medgett att dessa "underentreprenörer" rätteligen ska vara anställda och i efterhand upprättat nya skattedeklarationer.

Skatteverket har ansett att fakturorna från underentreprenörerna är osanna i den mening att arbetet är utfört av personal som borde varit anställd av städbolaget. Städbolaget har nekats avdrag för kostnaden och den ingående momsen och fått avdrag för hela beloppet såsom för lön och dessutom påförts arbetsgivaravgifter.

4.4 Oredovisade intäkter (krympning)

I en av revisionerna fanns kontrollmaterial i form av en städfaktura som hämtats från en stor livsmedelsaffär. Fakturan återfanns inte i städbolagets redovisning. Företrädaren för städbolaget erkände att fakturan lämnats direkt till chefen för livsmedelsaffären som varit medveten om att städbolaget inte skulle intäktsföra fakturan i sin bokföring. Sannolikt fick chefen för livsmedelsaffären någon form av ersättning för detta.

Vidare har leverantörsfakturer som inte rymdes i leverantörens redovisade omsättning upptäckts i några städrevisationer. Dessa fakturer avsåg främst upphandlade tjänster och ledde till utredningar även hos leverantörerna ifråga. Två av utredningarna som avsåg enmansföretag gjordes som skrivbordsgranskningar och ledde till höjt överskott av näringsverksamhet.

I en revision uppgick de oredovisade inkomsterna till över 800 000 kronor. Företagsledaren kom in med namn på de personer som utfört det oredovisade arbetet. Eftersom förteckningen inte styrkte

beloppen per städare och kontouppgifter m m, kunde revisorerna inte godta den. Företagsledaren fick initialt hela höjningen beslutad som lön. Efterhand har Skatteverket godtagit kompletteringar från företagsledaren på fem personer där det utförda arbetet och även exakta belopp styrkts.

4.5 Kedjekonkurser

Upplägget innehåller ett holdingbolag i toppen och därunder dotterbolag. Modus innebär att det aktiva dotterbolaget samlar på sig skatteskulder och sedan går i konkurs. Före konkursen sker ett namnbyte så att nästa dotterbolag kan ta konkursbolagets tidigare namn (oftast med ett litet tillägg, exempelvis blir Lisas Städ AB till Lisas Städ och Service AB). På så sätt uppfattar kunder och andra externa intressenter inte att någonting har hänt då fakturor och andra papper ser likadana ut och personalen är densamma. Det här upplägget fortsätter efterhand med nya bolag och nya konkurser.

Kedjekonkurser kan kombineras med bolagsplundring som innebär att den oseriösa aktören köper ett etablerat företag och systematiskt undviker att betala in skatt och inte heller betalar sina leverantörer eller anställda. Företagaren lever på det goda rykte som företaget haft tidigare genom att få betalningsansånd hos leverantörer, Skatteverket och andra intressenter. I samma modus ingår också att företaget kan ställa ut flera fakturor för samma period. När kunden ringer och säger att det har blivit fel ges beskedet att bortse från fakturan. Samtliga fakturor har då redan sålts till fakturabolag och man har fått betalt. Aktören sticker med pengarna.

Inom städprojektet följer två av revisionerna mönstret med kedjekonkurser. I båda företagen har konkurs inletts på Skatteverkets initiativ under revisionens gång. Det ena av bolagen är beskrivet i bilaga 2 och det andra bolaget återfinns i bilaga 4.

Gemensamt för dessa revisioner är att de utmynnat i mycket stora beloppsmässiga höjningar och visat på en mängd olika varianter av fusk.

4.6 Ej bokförda bidrag från Arbetsförmedlingen

I stort sett samtliga av de reviderade bolagen har personal anställd med någon form av bidrag från Arbetsförmedlingen. Gemensamt för dessa bidrag är att de ska intäktsföras hos arbetsgivaren.

Vanligast förekommande är nystartsjobb / särskilt nystartsjobb som infördes år 2006. Reglerna innebär att arbetsgivare får ekonomisk ersättning med upp till 63 % av lönen vid anställning av en person som har varit utan arbete en längre tid. Nystartsjobb omfattar även personer som kommit till Sverige och fått uppehållstillstånd. Personer som har dömts till fängelse i minst ett år och har frigång eller är villkorligt frigivna men inte fullgjort ett år av prøvotiden ingår också i den här lagstiftningen. Regelverket saknade tidigare en övre gräns för hur hög den bidragsgrundande inkomsten kunde vara. Årsskiftet 2014/2015 infördes dock ett takbelopp på 22 000 kronor och för lönedel utöver takbeloppet utgår inget bidrag.

Nystartsjobb / nystartsbidrag skiljer sig från övriga bidrag från Arbetsförmedlingen såtillvida att regelverket är en rättighetslagstiftning och att Arbetsförmedlingen inte gör någon prövning.

Utöver nystartsjobb / nystartsbidrag finns ett stort antal övriga anställningsformer som ger arbetsgivaren ersättning till 80 – 100 % av lönekostnaden (instegsjobb, särskilt anställningsstöd, praktikanterättning osv).

Tidigare branschkartläggningar visar att städbranschen ofta är ett insteg på den svenska arbetsmarknaden och städföretag har i tidigare undersökningar uppgett att drygt hälften av de personer som anställdes de senaste två åren har kommit från tidigare arbetslöshet.

Den här bilden bekräftas av städprojektet.

Granskning av huruvida företagen är berättigade till bidrag från Arbetsförmedlingen omfattas inte av Skatteverkets ansvarsområde.

Däremot kan konstateras att skatteundandragande i flera fall skett genom att bidragen från Arbetsförmedlingen inte har intäktsförts.

4.7 Privata kostnader

Privata kostnader förekommer i alla branscher och särskilt i fåmansföretag där den interna kontrollen är svag. Fusket innebär att kostnaderna bokförs som rörelsekostnader med avdrag för mervärdesskatt.

Privata kostnader har uppmärksammats i flera revisioner. I en enskild utredning uppgick privata kostnader till över en halv miljon kronor under ett räkenskapsår och omfattade livsmedel, kem, djurmat, tobak, vitvaror och elektronik osv. I övriga utredningar har förekommit främst oredovisade bil- och bostadsförmåner samt resor av privat karaktär.

När privata kostnader kostnadsförts i bolaget medges avdrag såsom för lön. Avdrag för mervärdesskatt medges inte. På totalbeloppet inklusive mervärdesskatt påförs arbetsgivaravgifter.

4.8 Övriga feltyper

Flera av revisorerna i städprojektet har reagerat på bristfällig bokföringshjälp.

Ett typfall gäller en enskild firma som omsätter drygt 2 miljoner kronor och där Skatteverket ett flertal gånger övervägt återkallelse av F-skattsedeln. Detta trots att företagaren redovisar ett överskott på 900 000 kronor (före egenavgifter och periodiseringsfonder) och betalar skatt. Bokföraren kände inte till att erhållna lönebidrag ska intäktsföras. Vidare var underlagen inte bokförda i kronologisk tidsföljd och endast ett fåtal verksamhetsknutna insättningar och uttag hade intäkts- och kostnadsförts. Resterande, stora belopp var bokförda över egna insättningar och uttag.

Gemensamt för detta fallet och tre övriga fall där bokföringshjälpen bedömts vara bristfällig är att företagarna valt att inte gå till etablerade redovisningsbyråer. Företagarna har i samtliga fall varit nysvenskar som sannolikt saknat kunskap om vart man ska vända sig när det gäller att hitta kompetent hjälp.

I ett flertal revisioner har revisorerna funnit avvikelser mellan lämnade deklarationer och huvudbok (och även andra avstämningsdifferenser) som lett till beskattningskonsekvenser. I något fall till det reviderade städbolagets fördel. Till viss del kan detta troligen förklaras av att påfallande många städbolag anlitar bokförare med bristfälliga kunskaper.

I några revisioner har ibland samma faktura kostnadsförts både två och tre gånger.

Skatterevisorerna har i några revisioner vänt sig till "leverantörerna" av misstänkt falska fakturor och fått besked av dessa företag att de inte känner till fakturorna och varken har upprättat eller erhållit betalning för fakturorna. Eftersom falska fakturor inte återspeglar verkliga affärshändelser ska de inte ligga till grund för beskattningen.

I en revision har revisorerna bett städföretaget att skicka in underlag för en verifikation som konterats som förutbetalad intäkt och där intäktskontot och utgående moms minskats. Företaget har medgett att konteringen varit felaktig och berott på missförstånd med bokföraren. Skatteverket har höjt intäkterna med ca 600 000 kronor och utgående mervärdesskatt har höjts med ca 150 000 kronor.

Vidare har städföretag yrkat avdrag för kundförluster trots att företaget påföljande år fortsatt att utföra arbete åt samma kund. Avdraget har ej medgetts eftersom det inte är sannolikt att ett företag redan vid bokslutstillfället kunnat bedöma att betalning för ineliggande fordringar inte kan erhållas.

4.9 Tecken på misstänkt människohandel

Ett specifikt syfte med städprojektet var att observera och rapportera upptäckt av människohandelsliknande förhållanden.

Ersättningar till illegala migranter är mycket svårt att upptäcka. Det finns inga spår i form av penningöverföringar eftersom de illegala migranterna inte har bankkonto. I minst sex av revisionerna finns misstanke att utbetalningar kan ha skett för obeskattat arbete. Grunden för antagandet är att det varit i stort sett omöjligt att stämma av de arbetade timmarna samt att det förekommer frekventa kontanta uttag som indikerar ersättning för obeskattat arbete.

I ett fall har misstankarna styrkts genom reportage i dagstidning (se även bilaga 3 – Misstanke om papperslösa städare).

5 Resultat

5.1 Beloppsmässigt resultat

Skatteeffekten av fattade beslut i pilotutredningarna uppgår i skrivande stund till 9 797 331 kronor och påfört skattetillägg uppgår till 1 232 582 kr.

Skatteeffekten avser samtliga skatteslag (inkomstskatt, mervärdesskatt, arbetsgivaravgifter och ej innehållen preliminärskatt för okänd arbetskraft). Fyra revisioner har avslutats utan beloppsmässiga konsekvenser.

I skrivande stund är beslut fattade i majoriteten av utredningarna men några saknas varför det totala utfallet kommer att bli högre. 72% av höjningarna hänför sig till första halvåret 2015, resterande höjningar till hösten 2014.

Utredning av obeskattad arbetskraft avseende fysiska personer har enligt GEB-insatsens rutiner skickats vidare till Norra Regionen. Dessa höjningar saknas i redovisat beloppsmässigt resultatet.

5.2 Betalningsperspektivet

En borgenärsutredning ska påbörjas så snart det finns en risk att en fordran inte kommer att bli betald.

Betalningsperspektivet har varit i fokus under hela städprojektets gång och borgenärshandläggare har från start varit knutna till varje revision. De har också varit med på projektavstämningarna.

Samverkan med borgenär har resulterat i följande åtgärder:

Borgenärsåtgärd	Antal
Återkallad F-skatt	2
Konkursansökan	2
Betalningssäkring	4
Företräddartalan	2
Snabbrestföring	2
Anstånd	1

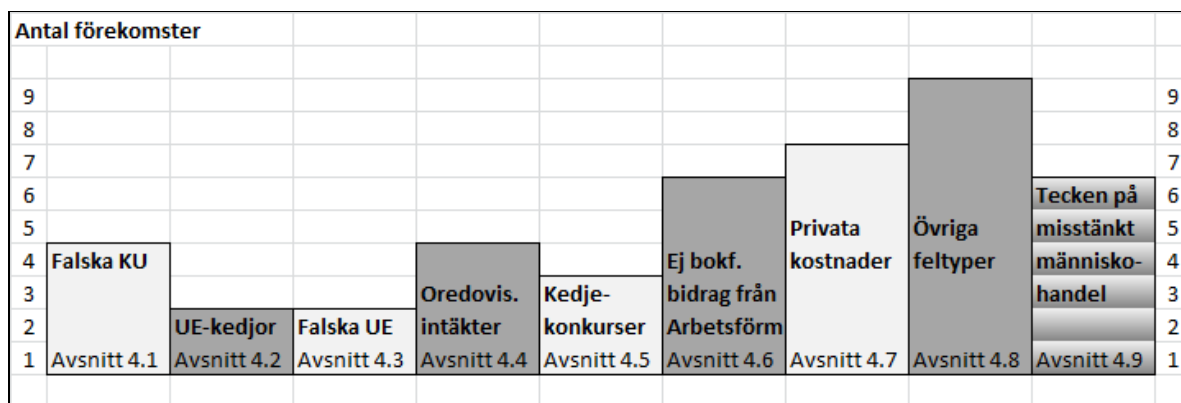
5.3 Brottsanmälningar

Skatteverket har en lagstadgad skyldighet att anmäla till åklagare så snart det finns anledning anta att brott har begåtts.

I de 22 utredningar som ledde till beloppsmässiga höjningar har 6 brottsanmälningar skickats till Ekosbrottsmyndigheten. Anmällda brottsmisstankar har omfattat bokföringsbrott, skattebrott och försvårande av skattekontroll.

6 Skatteverkets kontrollmöjligheter av svart arbetskraft och annat skattefusk

Det fel och fusk som upptäckts inom städprojektet kan schematiskt åskådliggöras i nedanstående bild där antal förekomster avser antalet enskilda städföretag där felet / fuskets uppmärksammats.

En av målsättningarna med städkartläggningen har varit att analysera utfallet i syfte att hitta urval för riskföretag.

I städprojektet har nyckeltalsanalyser använts. Främst har revisorerna analyserat förhållandet mellan redovisad omsättning och personalkostnader. Utgångspunkten har varit att personalkostnaden står för 75% av omsättningen (källa: *Almega Serviceentreprenörer och Fastighetsanställdas förbund*). När det gäller detta nyckeltal kan följande slutsatser dras:

- Företag som använder mycket underentreprenörer kommer att redovisa låga lönekostnader i förhållande till sin omsättning. Hypotesen då städprojektet inleddes var att obeskattad svart arbetskraft doldes genom underentreprenörer med osanna fakturor. De genomförda pilotutredningarna visar emellertid att det är sällsynt inom städbranschen att anlita underentreprenörer.
- Oseriösa företag som krymper intäkter men begär fullt avdrag för lönekostnader kommer att uppvisa oproportionerligt höga lönekostnader. Om dock personalen i praktiken får väldigt låg timersättning kommer bokförd lönekostnad att se normal ut. De löneutbetalningar som avsnitt 4.1 beskriver och som avser falska kontrolluppgifter kräver revision för att upptäckas.
- Inga spår i bokföringen vid krympning av intäkter och kostnader samtidigt. Detta eftersom de oredovisade intäkterna traditionellt betalas kontant och ersättningen till den svarta arbetskraften likaså. Nyckeltalen påverkas inte heller när krympningen sker såväl på intäkts- som på kostnadssidan.

Nyckeltalsanalyser är således ingen effektiv urvalsmetod inom städbranschen för att hitta företag där obeskattat arbete förekommer.

En hel del av tipsen avseende obeskattad arbetskraft har däremot visat sig stämma. Några av de mest tillförlitliga tipsen kom från branschen själva även om tipsen i något enstaka fall inte stämde. I de revisioner som utmynnade i de största beloppsmässiga höjningarna fanns det inkomna tips.

En annan gemensam faktor för de revisioner där mest fel och fusk uppmärksammades var eftersläpningar i lämnade skatte- och inkomstdeklarationer.

När det gäller Skatteverkets kontrollmöjligheter är revision det verktyg som är mest effektivt. Revisionen bör inrikta sig på att följa pengarna från företaget till företagsledare / arbetsledare för att se om de tas ut kontant eller överförs till andra kontomottagare. Detta kräver inhämtande av kontoutdrag. När det gäller den typ av falska kontrolluppgifter som beskrivits i avsnitt 4.1 är den enda kontrollmöjligheten att jämföra utfakturerade antal timmar med utörda städtimmar. Problemet inom städprojektet har varit att företagen har mycket bristfälliga underlag varför det inte har gått att göra den här avstämningen.

Sammanfattningsvis rekommenderas tips som urvalsmetod i kombination med traditionell förgranskning och kontroll av skatteredovisningen. Vidare bör kontoutdrag inhämtas både på bolaget och företrädaren. Avstämningen av löner gentemot fakturering ska göras.

Verktyget revision krävs i flertalet fall. Om revisionen även ska leda till beskattning av de personer som faktiskt utfört arbetet krävs myndighetssamverkan såsom spaning. Vidare krävs sannolikt ökade befogenheter för Skatteverket samt andra lagändringar, se förslagen i avsnitt 8.

7 Slutsatser

Projektet bedömer utifrån de genomförda pilotrevisionerna och rapporter från branschen att bilden av städbranschen som en bransch med allt för mycket fel och fusk bekräftas. I ett flertal revisioner finns en mycket stark misstanke att människor utnyttjas till att utföra arbete för en mycket låg ersättning.

Städprojektet bekräftar också bilden av seriösa företag som upplever att det i många fall är omöjligt att erbjuda de låga priser som krävs för att vinna upphandlingar. En del företag lämnar inte in anbud eftersom de på förhand vet att lägst pris kommer vinna och att kontraktet kommer ges till en oseriös entreprenör. Detta leder till osund konkurrens.

Som nämns ovan finns det starka misstankar att människor utnyttjas för arbete till en låg ersättning. De personer som utför städarbetet lämnar inga spår som visar vilka de är. I flera revisioner har personalen samma etiska ursprung, ofta från länder utanför EU. Ibland har städföretagets företrädare samma etiska ursprung.

Uppgifter från Fastighetsanställdas förbund bekräftar att städbolagen tar in personal från utlandet. De som kommer hit lånar pengar till resan och har en stark beroendeställning till arbetsgivaren, särskilt i de fall personerna uppehåller sig här illegalt (papperslöst).

De företag där det finns misstanke att papperslösa människor arbetar svart har även beskattat personal i sin verksamhet – alltså en vit del.

Under våren 2015 har ett antal tidningsreportage tagit upp frågan om papperslösa som arbetar svart i Sverige. Städbranschen har vid sidan av restaurang och bygg pekats ut som en av de branscher där detta är vanligt förekommande. Det finns flera skäl till varför det kan anses vara ganska riskfritt att använda sig av papperslösa inom just städbranschen: arbetet är tämligen okvalificerat och kräver inga direkta språkkunskaper och mycket av arbetet utförs på obekväma arbetstider, vilket ger en liten extern exponering. Hos mindre kunder kan det vara en ensam städare som utför arbetet. Risker för whistleblowers bland kollegor och kunder är liten. Den drabbade själv vågar inte protestera. Dessa människor lever i Sverige i ett eget skuggsamhälle, i princip osynliga.

Skatterevisorerna har också uppmärksammat att städpersonal med arbetstillstånd får lönekonto i en svensk bank men att delar av den överförda lönen plockas ut kontant eller överförs till andra personers bankkonto omedelbart därpå. Detta ger en misstanke om att någon, exv arbetsgivaren, kontrollerar bankdosen och endast ger en del av lönen till den städare som enligt lönespecifikationen har rätt till den. Resten av pengarna går antingen tillbaka till företagsledaren eller till andra personer (troligen som svart lön). Beskattningsmässigt utgör förfarandet i stort sett ett nollsummespel eftersom arbetsgivaravgifter dras och preliminärskatt betalas in. Räkneexemplen i avsnitt 4.1 visar dock att det finns stora pengar att tjäna för oseriösa städföretag som anlitar personal till löner långt under kollektivavtalsnivå.

Hypotesen att det även finns oseriösa kunder har bekräftats i gjorda utredningar. Ett exempel är en handlare från en mycket stor livsmedelskedja som medvetet medverkat till oredovisade intäkter hos sin leverantör. Andra städföretag som är eller varit leverantörer till nämnda livsmedelskedja berättar att deras städbolag vid varje ny upphandling måste gå ner i pris för att få ha kvar kunden. Det är ett krav att ha personal som uppbär arbetsmarknadsstöd för att klara konkurrensen.

Den här bilden bekräftas också av seriösa aktörer i branschen, bland annat har företrädare för städföretag som Skatteverket självt slutit avtal med i intervjuer bekräftat att det i många fall är omöjligt att erbjuda de låga priser som krävs för att vinna upphandlingar. Även företrädare bland de reviderade städföretagen inom städprojektet ger uttryck för samma uppfattning.

Något oväntat visar städprojektet att kedjor med underentreprenörer knappt förekommer längre. Istället används legal och billig arbetskraft med bidrag från Arbetsförmedlingen. I vissa fall intäktsförs bidrag, annars inte. Vidare döljs svart arbete som sannolikt utförs av papperslösa personer till 20 - 40 kronor per timme genom falska kontrolluppgifter.

Förutsättningen för att kunna fuska med löner och betala löner till papperslösa är att ha undermåligt räkenskapsmaterial vad gäller löneredovisningen. Det är vid avstämningen mellan utförda och utfakturerade timmar som ev. differenser upptäckts. Avstämningen kräver tillgång till främst tidssedlar, lönespecifikationer och kundavtal inkl. underliggande kalkyler om det gäller fastprisavtal. Endast hos en större kund gick det att enkelt stämma av löner gentemot utfakturerade timmar. Slutsatsen är att företagen vill dölja obeskattad arbetskraft genom att inte lämna ut löneunderlag alt. genom att lämna ut undermåliga underlag. Den risk företagen tar är att anmälas för bokföringsbrott men det är inte sannolikt att en sådan anmälan leder till åtal, se avsnitt 8.2.

Städprojektet bekräftar också att kedjekonkurser används som ett sätt att fuska. I flera revisioner har företag samlat på sig skatteskulder för att sedan gå i konkurs. Bolagets namn bytts ut till ett helt annat namn före konkursen medan nästa dotterbolag tar konkursbolagets tidigare namn. I samband med namnbytet ersätts styrelsen av målvakter. Syftet är att kunden inte ska uppfatta någon förändring (likadana fakturor, samma personer som städar, samma bilar osv). Den enda skillnaden är att företaget byter bankkonto. En upphandlare inom en stor detaljhandelskedja berättade för skatterevisorerna att samma städleverantör anlåtats i femton år. I själva verket har det varit en lång rad av sedermera konkursade bolag som anlåtats. När det gäller konkurser säger erfarenheten från Skatte-

verkets kontrollverksamhet att fusk förekommer i samband med lönegarantiutbetalningar vid konkurs. Detta är dock ingenting som städprojektet utrett.

Urvalet inom städprojektet har utgått från städleverantörer till två större butiks kedjor och en hotellkedja samt fem större företag inom livsmedelsbranschen. Det fusk och fel som hittats visar inte på någon skillnad beroende på vem kunden är.

Sammanfattningsvis kan flera nya upplägg på fusk inom städbranschen observeras även om allt fusk inte har direkta beskattningskonsekvenser (exempelvis falska KU).

8 Möjliga åtgärder för att minska fel och fusk i städbranschen

8.1 Månadsvis arbetsgivarredovisning på individnivå

Skatteverket skulle enklare kunna utöva sin kontrollverksamhet om specifikation av lön på individnivå skickades månatligen med namn, person- eller samordningsnummer, lön, skatt och arbetsgivaravgifter. I ett företag med modernt affärssystem finns uppgifterna i affärssystemet och innebär därför inte en ökad administrativ börda på arbetsgivare. Med ett individuellt system skulle de slippa lämna årliga kontrolluppgifter.

I städprojektet har det varit svårt att stämma av lönespecifikationer mot kontrolluppgifter och ännu svårare att stämma av lönespecifikationer mot tidssedlar och andra underlag för utfört arbete. Månatlig redovisning på individnivå skulle avsevärt underlätta avstämningsarbetet och det skulle bli svårare att fuska och ändra i efterhand. Dessutom skulle Skatteverket få tidigare varningssignaler. Med nuvarande system framgår löneredovisningen på individnivå först när kontrolluppgifterna lämnas året efter.

Frågan har även drivits av *Byggbranschen i Samverkan* och andra branschorganisationer. En ytterligare fördel med månatlig redovisning på individnivå vore att försvåra fusk med lönegarantier i samband med konkurser. Detta fusk innebär att stora löner bokförs i slutet av året på personer som står i intressegemenskap med den faktiska företagsledningen.

8.2 Skärpning av bokföringslagen

Tidssedlar, lönespecifikationer och avtal med kunder utgör räkenskapsmaterial som ska sparas. När sådant underlag finns har Skatteverket möjlighet att stämma av utfakturerade timmar mot arbetade timmar och utbetald lön. Gjorda pilotutredningar visar att revisorerna endast i rena undantagsfall fått tillgång till dylika underlag.

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet åsidosätter bokföringsskyldighet genom att underlåta att bokföra affärshändelser eller bevara räkenskapsinformation (såsom tidssedlar, lönespecifikationer) eller genom att lämna oriktiga uppgifter i bokföringen eller på annat sätt, döms, om rörelsens förlopp, ekonomiska resultat eller ställning till följd härav inte kan i huvudsak bedömas med ledning av bokföringen, för bokföringsbrott.

Skatteverket kan anmäla bolagen för bokföringsbrott men om bokföringen i övrigt går att följa är det ytterst tveksamt om endast det faktum att det inte finns tidssedlar m m räcker för att åtala någon för bokföringsbrott. Med andra ord är det idag så gott som riskfritt att inte lämna ut dessa underlag. En skärpning av lagen skulle förenkla för åklagare att åtala näringsidkare för bokföringsbrott om spårbarhet i löneredovisningen saknas.

8.3 Skärpning av uppdragsgivarens ansvar

Städprojektet visar att det finns oseriösa kunder som medvetet medverkar till svarta löner (se avsnitt 4.4). Vidare har företrädare för reviderade städbolag berättat om kunder som driver stora livsmedelsaffärer i en välkänd butikskedja och som inför årliga upphandlingar pressar ner priserna så att det är omöjligt att leverera städtjänster utan att fuska.

Ett företag som upphandlar städning av ett självständigt företag med F-skattsedel har med dagens lagstiftning inget ansvar för underentreprenörens arbetskraft.

En idé är att införa den modell som redan finns inom byggbranschen i Tyskland och Finland och som innebär ett huvudentreprenörsansvar. Enligt Byggnads är en majoritet av de små- och medelstora svenska byggföretagen positiva till att Sverige inför motsvarande regler. Precis som i städbranschen har byggbranschen problem med skattefusk, utnyttjande av migrerad arbetskraft och lönedumpning.

8.4 Ändrade sekretessregler mellan myndigheter

Inom städprojektet har revisorerna haft mycket kontakt med främst Migrationsverket i syfte att utreda huruvida anställd personal i städföretagen har arbetstillstånd. Revisorna ger en samstämd bild om långa svarstider pga Migrationsverkets höga arbetsbelastning och svårighet att få tydliga svar på sina frågor.

Om seriösa företag undviker dessa grupper på arbetsmarknaden eftersom myndighetshanteringen uppfattas som alltför krånglig är riskerna att dessa människor inte kommer in i det svenska arbetslivet eller att de anlitas för svart arbete.

Sekretessenproblemen mellan myndigheterna behöver också ses över för tydligare, mer korrekt och snabbare handläggning på såväl Migrationsverket som Skatteverket.

8.5 Konsumentpåtryckningar (ej regelförändring)

I ett långsiktigt perspektiv är det tänkbart att konsumentkrav på etiskt agerande och ansvar även för underleverantörers personal sprider sig även till svenska upphandlare av städtjänster. Idag ser vi sådana konsumentpåtryckningar bl a när det gäller arbetsvillkoren för textilarbetare i Asien som levererar produkter till svenska och utländska klädföretag.

Vidare har marknaden för ekologiska varor mångdubblats de sista åren eftersom konsumenterna kräver detta trots att priset är högre än för traditionella produkter. Omsorg om djur och natur ligger till stor del bakom den ökade efterfrågan.

De hotell-, dagligvaru- och livsmedelskedjor som ingår i städprojektet har manualer och checklistor på vad deras företagare / franchisetagare ska tänka på i en upphandling. Råden innefattar att uppköparen ska inhämta kopior på anställningsavtal och observera städpersonalen för att se om det är samma eller olika städare som dyker upp.

Om kraven från konsumenter på hög etik fortsätter kan det bli ekonomiskt lönsamt för städupphandlare att ta ett ännu större ansvar vad gäller schyssta upphandlingar och schyssta arbetsvillkor för underleverantörers personal. Ett sådant förhållningssätt kan bli en konkurrensfördel!

9 Källförteckning

Rapport 2006:4 *Svartköp och svartjobb i Sverige*, Skatteverket

Rapport 2007:1, Skatteverket

Rapport *En renare städbransch*, Almega Serviceentreprenörerna, maj 2011

Rapport *Osanna fakturor och svart arbetskraft - Straffkänslighet och preventiva effekter fakturaköpare*, Ulf Johannesson, Håkan Pettersson, Ida Wettergren, 2014-01-16

Gesa Markusson videoföreläsning våren 2014

Artikelserie *De Osynliga*, Dagens nyheter våren 2015, Niklas Orrenius och Josefin Sköld

Artikel *Fängelse för grovt utnyttjande*, Sydsvenskan, 2015-03-04

Bilagor

Nedan återfinns fem fallbeskrivningar avseende revisioner som gjorts inom städprojektet 2014/2015.

Bilaga 1 – Det stora välskötta bolaget med underentreprenörer

Bolaget bedrivs som aktiebolag och omsätter knappt 50 miljoner kronor. Detta är det klart lönsammaste bolag som har reviderats inom städprojektet och ägarna har tagit ut mångmiljonbelopp i tjänst och kapital.

Bolaget redovisar ett stort antal kontrolluppgifter på sammantaget ca 20 miljoner kronor. Många anställda har utländsk bakgrund och samordningsnummer. Revisorerna har gjort avstämningar och stämt av kostnadsställe-redovisning i bolaget gentemot fakturering och kundavtal. Inga felaktigheter har upptäckts. Då revisionen inleddes fanns tips om svart arbetskraft i bolaget. Revisorerna har bedömt att tipset varit felaktigt.

Bolaget anlitar dock ett antal underentreprenörer där omfattande fel och fusk uppmärksammats. Fyra av dessa underentreprenörer reviderades. Detta eftersom den redovisade omsättningen inte rymdes i de leverantörsfakturer som fanns från det stora reviderade kundbolaget.

Medan det stora reviderade bolaget uppvisar en mycket god lönsamhet har underentreprenörerna knappa marginaler. Deras fakturer ifrågasätts hela tiden av det stora reviderade bolaget och justeras nedåt, ibland med hundralappar, ibland med tiotusen kronor, med motiveringen att arbetet inte uppfyllt kraven. Revisionen av det stora bolaget utmynnade i små beskattningskonsekvenser (företagsledaren påfördes förmån av städning av den privata bostaden).

Revisionerna av de fyra underentreprenörerna ledde till höga beskattningskonsekvenser för två av dem. Gemensamt för dessa två är att företrädarna hade dålig kunskap om vad det innebär att vara företagare. Underentreprenörerna har dessutom haft bristfällig bokföring och bristfällig bokföringshjälp.

Brottsanmälan för misstänkt bokföringsbrott och försvårande av skattekontroll har lämnats för dessa två underentreprenörer.

Bilaga 2 – Bolaget med mycket omfattande fel och fusk

Företrädaren för det reviderade bolaget har en lång historia av konkurser bakom sig och har tidigare dömts för EKO-brott. Modus har varit att dra på sig stora skatteskulder, sedan sälja inkråmet till ett nytt bolag och att sätta in målvakter i det gamla (se även avsnitt 4.5 *Kedjekonkurser*).

Det fel och fusk som revisorerna upptäckt innefattar bland annat avstämningsdifferenser mellan momsdeklaration och inkomstdeklaration samt mellan momsdeklarationer och huvudbok vilket för- anledde stora skattehöjningar.

Vidare släpade bolaget efter med bokföring och skattedeklarationer hade inte lämnats för de senaste månaderna då revisionen påbörjades. Borgenärshandläggaren tog därför i ett tidigt skede kontakt med företrädaren och efter övervägande att återkalla godkännandet av F-skatt sattes en halv miljon kronor in på skattekontot.

Under revisionens gång har osanna fakturor för stora belopp upptäckts. Vidare har kostnadsfakturer bokförts både två och tre gånger.

Löneredovisningen har inte gått att stämma av. Det fanns stora differenser mellan lämnade kontrolluppgifter, arbetsgivardeklarationer och bokförda löner. En sammanställning över anställda har nu lämnats för ändring av tidigare inkomsttaxeringar.

Brottsanmälan har upprättats. Under revisionens gång har betalningssäkringar gjorts i två omgångar. Kundfordringar för totalt tre miljoner kronor har säkrats.

I skrivande stund har verksamheten flyttats till ett nytt bolag och styrelsen är ersatt av en målvakt som tidigare dömts för penninghäleri.

Bilaga 3 – Misstanke om papperslösa städare

En av ingångarna till den här revisionen var en uppgift från en privatperson som i sin inkomst-deklaration hävdade att hen var anställd i det aktuella bolaget och i samband med detta uppvisade anställningsavtal och lönespecifikationer. Bolaget förnekade att personen varit anställd och denne drog då tillbaka sitt påstående om anställning. Mot bakgrund av detta gjordes bedömningen att bolaget var utredningsvärt.

Vidare redovisade företaget en låg andel löner i förhållande till omsättningen (50 %). Under revisionens gång visade det sig att bolaget är solitt och att bokföringen – med nedanstående undantag – är välskött.

Löneredovisningen har varit svår att följa. Ett exempel är en kontrolluppgift på en anställd som äga-ren ändrat och istället för tidigare redovisad lön lämnades en ny kontrolluppgift som visade på noll kronor i lön. Istället har företagsledaren lagt lönen på sig själv. Till revisorerna har uppgetts att per-sonen ifråga aldrig blev anställd. Uttalandet är motsägelsefullt eftersom det finns lönespecifikationer utfärdade för hela 2013 på den personen som först fick kontrolluppgift på lön. Själva utbetalningen har gått till ett konto där en tredje person dyker upp som kontoinnehavare.

Genom denna omförelse påföres företagsledaren ytterligare inkomstskatt över skiktgränsen. Han har sagt till revisorerna att *"jag måste ibland ta ut extra lön för att även kunna ta ut utdelning från bolaget"*.

Det finns också bokförda löneutbetalningar och upprättade kontrolluppgifter som avser personer som enligt Skatteverkets folkbokföring varit utvandrare sedan flera år tillbaka. När företagsledaren får frågan av revisorerna hur det kan komma sig har de fått svaret *"Folkbokföringen har fel, den anställde har jobbat hos oss"*. Sammantaget hade arbetsgivaravgifter betalats för löneutbetalning-arna och källskatt hade innehållits.

Löneredovisningen gick visserligen inte att stämma av helt, men bokföringen i övrigt var välskött. Revisionen avslutades utan några beloppsmässiga ändringar.

I samband att revisionen avslutades skrev en stor svensk dagstidning om en upptäckt härva med migranter från främst Mongoliet som arbetade i en stor livsmedelsaffär knuten till en välkänd livs-medelskedja. Dessa migranter har till tidningen uppgett att de arbetar för 7 000 kronor i månaden, sex timmar om dagen, sju dagar i veckan. En av migranterna har visat upp sin lönespecifikation där beloppet stämmer men där betydligt färre arbetstimmar var angivna än vad migranten själv hävdar att han har arbetat.

Städbolagets företrädare hävdar att migrantens uppgifter är fel och att städpersonalen erhåller avtalsenlig lön, 122 kronor i timmen.

"De säljer rättvisemärkta bananer och etiskt odlade grönsaker – men struntar i människorna som städar i deras butiker. Det är snuskigt", säger Kurt Junesjö i tidningsartikeln. Junesjö är tidigare förbundsjurist på LO/TCO och han tycker att man ska lägga en stor del av ansvaret på uppdrags-givaren.

Städföretaget i artikeln har mycket nära kopplingar till det reviderade städföretaget.

Bilaga 4 – Kedjekonkurser som modus under femton års tid

”Vi har anlitat samma städföretag under femton år”, sade inköpschefen för en stor detaljhandelskedja till Skatteverkets revisorer. I själva verket har detaljhandelskedjan – som är städbolagets klart största kund –anlitat ett tiotal bolag under dessa femton år.

Städföretaget bedrivs av fyra delägare som är släkt med varandra. Bolaget har ca 10 anställda som samtliga haft samordningsnummer sedan flera år tillbaka. De kommer ursprungligen från samma land som företagsledarna. Då beslut om revision fattades hade godkännandet om F-skatt nyligen återkallats pga skuld till Kronofogden. Det visade sig att bolaget fortsatt att ange att de innehar F-skatt på sina kundefakturor. En av delägarna är sedan tidigare dömd för just detta.

Revisorerna kunde se, på delägarnas konto, att delägarna överförde pengar till olika personer. Det namn som angetts på kontoutdraget stämde inte överens med kontoinnehavarens namn. Revisorerna misstänker att bolaget har en vit lönedel (de 10 anställda med samordningsnummer) samt en obeskattad lönedel där städarna avlönas via delägarnas konto. Det kan också vara så att personalen erhåller både vit och svart lön.

Bokföringen är bristfällig och revisorerna har inte fått in kompletta underlag för löne- och intäktsredovisningen. De lönespecifikationerna som revisorerna granskat stämmer inte med gjorda löneutbetalningar. Bolaget gör mycket ändringar i kontrolluppgifter och ombokningar på lönekontot i slutet av året.

Skatteverket har begärt bolaget i konkurs och kommer att driva företrädaransvar på delägarna. Verksamheten har i skrivande stund gått över till ett moderbolag. Brottsanmälan har upprättats.

Bilaga 5 – Bolag med falska underentreprenörer

Revision har gjorts på ett aktiebolag och ett handelsbolag med samma ägare. Företagen bedriver städ- och tvätteriverksamhet. Revisionerna har föregåtts av en mängd tips som gällt obeskattad arbetskraft.

Lönekostnaderna i bolagen var låga, däremot fanns bokförda inköp från underentreprenörer med närmare sex miljoner kronor.

Revisorerna försökte tidigt att komma i kontakt med företrädarna för de företag som påståtts vara underentreprenörer och från vars företag fakturor fanns i det reviderade företagets bokföring. Endast en svarade och berättade att hon inte hade bedrivit någon verksamhet och att hon trodde att hennes enskilda firma var avregistrerad sedan lång tid tillbaka. Övriga företrädare har inte gått att få tag på.

Revisorerna analyserade översiktligt två underentreprenörers konton och motpartsuppgifter begärdes in stickprovsvis från banken. De enda inbetalningarna gjordes ifrån det reviderade aktie- och handelsbolaget. Vad gäller utbetalningarna från underentreprenadföretagens konton gick en del pengar till olika personers konton men det skedde också omfattande kontanta uttag där det inte var möjligt att se vem som mottagit pengarna.

Företrädaren för de reviderade bolagen uppgav att de personer som fick pengar inbetalda till sina bankkonton via underentreprenadföretagens konto inte behövde vara de personer som utfört arbetet. Detta eftersom ett flertal personer som arbetat för bolagen inte kunnat få något eget bankkonto. Vissa personer som fått inbetalt pengar på sitt bankkonto hade i sin tur fördelat dessa vidare till familjemedlemmar, släkt och andra personer som också arbetat för de reviderade bolagen. Både företrädaren för de reviderade bolagen, de personer som stod för underentreprenadbolagen och flertalet av de personer som erhöll pengar via underentreprenören kommer ursprungligen från ett och samma land i södra Europa. Några mottagare av utbetalningarna kommer från ett land i forna Östeuropa. De personer revisorerna haft kontakt med talar dålig svenska.

Företrädaren för de reviderade bolagen har sagt att de fakturor han yrkat avdrag för är osanna i den bemärkelsen att företrädarna inte har bedrivit någon verksamhet utan ska anses vara anställda hans städbolag. Rättade skattedeklarationer har lämnats in och Skatteverket har fått en förteckning över de personer som enligt företrädaren har utfört arbete motsvarande de gjorda utbetalningarna till underentreprenörerna.

Av personerna på förteckningen har revisorerna endast återfunnit en person som har fått utbetalningar från dessa städföretagens konton. Skatteverket har därför ifrågasatt riktigheten i den upprättade listan. Vidare var alla utom en person födda 1987 eller senare vilket innebär reducerade arbetsgivaravgifter.

Revisionen är i skrivande stund inte avslutad. Skatteverket överväger att skönsmässigt fördela utbetalda belopp med 50 % för fulla arbetsgivaravgifter och med 50 % för reducerade arbetsgivaravgifter. Vidare överväger Skatteverket att göra bolagen ansvariga för ej avdragen källskatt med 30 % av utbetalt belopp. De osanna fakturorna i bolagen uppgår till ca 6 miljoner kronor. Dessa höjningar är i inte medräknade i det beloppsmässiga resultatet för städprojektet (se avsnitt 5.1).